

Estetisk-filosofiska fakulteten

Kristoffer Ejnermark

Antisemitism enligt staten

En analys av Forum för Levande Historias definition
och förklaring av antisemitism

Antisemitism According to the Government

An Analysis of “Forum för Levande Historias” Definition and
Explanation of Antisemitism

Religionshistoria
C-Uppsats

Datum/Termin: 09-06-14
Handledare: Marc Katz
Examinator: Marc Katz
Löpnnummer: 83-02-26-XXXX

Sammanfattning

Antisemitismen har kommit tillbaka, en av de äldsta europeiska kännetecknen sedan kristendomen. Som en reaktion mot dess former som Förintelseförnekelse, nynazism/nyfascism, och extrem antisemitism kom den svenska regeringen att tillsätta en kommitté med namnet Forum för Levande Historia (FFLH) som senare kom att bli en statlig myndighet. För att FFLH är en statlig myndighet har den fått kritik för att den skall tolka historien. Därav finns det en konflikt i synen på hur historia skall analyseras och definieras, och därför har denna studie en funktion att fylla att analyser hur FFLH hanterar sin uppgift i komparation till den samtida vetenskapen i ämnet.

Syftet med denna studie är att analysera hur FFLH definierar och förklarar antisemitism som ett historiskt fenomen, och att göra en komparativ analys med den samtida vetenskapen i ämnet. För detta syfte har studien fokuserat på textanalys av publicerade texter på FFLH:s hemsida och utvalda vetenskapliga arbeten i ämnet. Resultatet av denna studie visar att FFLH saknar de olika vinklar av ämnet som de vetenskapliga arbetena tillsammans utgör. Därför tar FFLH en faktisk och subjektiv ställning i vetenskapliga pågående diskussioner.

Nyckelord: Forum för Levande Historia, FFLH, Israel, Förintelsen, antisemitism, antisemitism, hat, anti-judendom, anti-judaism, sionism, antisemitism, rasism, nationalism, nazism, text analys, historia, religion, judendom, kristendom, Henrik Bachner, Trond Berg Eriksen, Håkan Blomqvist, Jacob Neusner, Daniel Poohl, Anders Dalsbro, Wilhelm Marr, Karl Marx

Innehållsförteckning:

1 Inledning.....	1
1.2 Syfte	2
1.3 Metod och forskning	2
1.4 Disposition	3
2 Antisemitism	3
3 Undersökningsresultat	9
3.1 Definitioner av antisemitismen	9
3.2 Frågor och svar angående antisemitismen	10
3.3 Artikel: Antisemitism – en introduktion	11
3.4 Artikel: Antisemitismen – den gränslösa konspirationsteorin	14
3.5 Artikel: Historierevisionism	16
3.6 ”...Om detta må ni berätta...- En bok om Förintelsen i Europa 1933-1945”	16
4 Analys av resultaten	17
4.1 Sammanfattning av analysen.....	19
5 Slutdiskussion.....	19
Bibliografi	20
Ytterligare lästips (från marxistarkivets red.)	22

1 Inledning

Antisemitism som företeelse har haft digra och konkreta konsekvenser för vår tillvaro och historia, inte minst kulminationen i Förintelsen och den kristna judefientlighetens grepp om den västliga kulturen. Dock, ännu idag har antisemitismen en aktualitet. Diskussioner om antisemitiska föreställningar syns i skuggan av Mellanösternkonflikten, nu senast i samband med Israels flyganfall och militära intåg i Gaza. En ökning av antisemitiska aktioner har rapporterats i direkt samband med just denna konflikt¹.

I Sverige har Forum för Levande Historia (FFLH) varit en betydande faktor för studier i antisemitiska föreställningar och som en upplysare av antisemitismen som fenomen och dess historia. FFLH är en statlig myndighet som bildades den 1 juni år 2003. Bildandet av myndigheten startades, kan man säga, då den dåvarande statsministern Göran Persson år 1997 tog initiativet till informationsinsatsen Levande historia. Regeringen tog initiativ för att tillsätta en kommitté år 2000, som fick i uppdrag att utreda hur man skulle kunna göra Göran Perssons projekt permanent. I slutet av år 2001 beslutade Riksdagen att en myndighet skulle upprättas och förberedelser till myndighetens upprättande följdes därefter till den år 2003 slutligen inrättades.

Samma år kom Vänsterpartiet med en motion som uppmanade att avveckla FFLH som en myndighet. Motionen kritiserade att staten skulle förhålla sig med historieskrivning och därmed stå för en tolkning av historien. En kunskap om historien och samtiden skall vara en uppgift av forskarsamhället och inte av staten, menade motionsförfattarna. Motionen förklarar:²

Historieskrivning är ofta segrarnas historia, en politisk verksamhet som tjänar vissa syften. I många länder har det inneburit att man har haft en statens officiella historia, inte sällan tillrättalagd för att tjäna maktens intressen. I t ex Sovjet och östländerna förekom ren historieförfalskning, men även i demokratiska länder lyfts skeenden fram eller osynliggörs för att passa de egna intressena.³

FFLH fick så sent som ifjol kritik från cirka 250 forskare, professorer och doktorander i ämnet historia och annan samhällsvetenskap i vad som kallades Historikeruppropet⁴. Uppropet är nu underskrivet av närmare 460 personer med anknytning till ämnena historia och annan samhällsvetenskap. I detta upprop kritiserades den upplysningskampanj om brott begångna av ”kommunistiska regimer”⁵, samtidigt som uppropet inte förnekade behovet av kunskap av det förtryck som skedde i dessa regimer. Problemet var, som uppropet såg det, att FFLH skulle fungera som en kampanjmyndighet med stark anknytning till vad för regering som sitter vid makten. De ville inte att historia som ämne skulle förvandlas till ett regeringsideologiskt slagfält, uppropet formulerar vidare:⁶

Vi historiker och samhällsforskare som undertecknat detta upprop har olika politiska uppfattningar, men vi förenas i åsikten att det inte kan vara statens och regeringens uppgift att ersätta ordinarie historieundervisning med kampanjhistoria och i detalj föreskriva hur historien ska tolkas och användas.⁷

---

¹ ”Ny anlagd brand i judisk lokal”, *Sydsvenskan*, 2009-01-05. ”Brandattentat mot gamla judiska begravningsplatsen”, *Sydsvenskan*, 2009-01-13. Efendic, Negra, ”Judiskt kapell attackerade för tredje gången”, *Svenska Dagbladet*, 2009-01-13. Olsson, Tobias, ”Fler hot mot judar i Sverige”, *Svenska Dagbladet*, 2009-01-07.

² ”Motion från Vänsterpartiet: Avveckla ”Forum för Levande Historia” som myndighet”, *Newsdesk*, 2003-10-03.

³ Ibid.

⁴ Aronsson, Peter m.fl. ”Regeringen gör historia till ett politiskt slagfält”, *Dagens Nyheter*, 2008-04-02.

⁵ ”Upprop mot statlig kampanjhistoria”.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

FFLH har alltså fått utstå kritik sedan den inrättades som en myndighet. Men kritiken riktades inte endast till formen av själva FFLH, utan kritik riktades även mot FFLH:s metodik och tolkningar i sina utförda undersökningar. Professor Ulf Bjereld kritiserade i Svenska Dagbladet FFLH:s undersökning om svenskars antisemitiska föreställningar och attityder⁸, och menade att metoden och analysen hade brister⁹. Historikern och författaren Åsa Linderborg kritiserade undersökningen i Aftonbladet¹⁰. Docent Lars Drake kom också att skicka in en JO-anmälan mot denna undersökning med liknande invändningar¹¹.

Med tanke på FFLH:s struktur som en statlig myndighet har den en särskild tyngd i sina uppdrag som upplysare, den har också därav kritiserats av forskare. Detta gör att analyser och studier av FFLH är av stor vikt.

1.2 Syfte

Det övergripande syftet är att sätta FFLH:s begreppsdefinition av antisemitism i en forskningskontext.

Forskningsfråga:

Hur definieras begreppet i de dokument som FFLH erbjuder?

1.3 Metod och forskning

Den metod som jag använder i studien är en innehållsanalys av textmaterial, som FFLH erbjuder i ämnet antisemitism på sin hemsida. Av denna textanalys gör jag senare en komparativ analys för att kunna sätta det i forskningskontext.

Det forskningsunderlägg som jag utgår ifrån är definitioner och historiska förklaringar av fenomenet och begreppet antisemitism. I *"The Encyclopedia of Religion"*¹² finns det ett särskilt avsnitt för begreppet och fenomenet antisemitism, redaktören för denna encyklopedi är religionshistorikern Mircea Eliade. I boken *"Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till idag"*¹³ tangerar författarna Trond Berg Eriksen som är professor i idéhistoria, Håkan Harket och Einhart Lorenz begreppet och fenomenet antisemitism från antiken till idag. I boken och avhandlingen *"Återkomsten – Antisemitism i Sverige efter 1945"*¹⁴ behandlar Henrik Bachner antisemitismen som fenomen och begreppsdefinition med fokus på efterkrigstiden i Sverige. I boken och avhandlingen *"Nation, ras och civilisation i svensk arbetarrörelse före nazismen"*¹⁵ beskriver Håkan Blomqvist förekomsten av antisemitism inom den svenska arbetarrörelsen där han även försöker definiera och förklara själva begreppet och fenomenet antisemitism.

Sist men inte minst tar jag hjälp av professor i religiösa studier Jacob Neusner, som beskriver och förklarar fenomenet sionism i böckerna *"Judaism in Modern Times – an introduction and reader"*¹⁶ och *"The Way of Torah"*¹⁷.

⁸ "Rapport - Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige".

⁹ Bjereld, Ulf, "Judarna ställs mot oss andra", *Svenska Dagbladet*, 2006-01-30.

¹⁰ Linderborg, Åsa, "Hur sant är det här?", *Aftonbladet*, 2006-03-15.

¹¹ Drake, Lars, *JO-anmälan av Forum för Levande Historia*, Uppsala, 2006-04-04.

¹² "Antisemitism", *The Encyclopedia of Religion*, volym 1, MacMillan Publishing Company, New York, 1993.

¹³ Eriksen, Trond Berg, m.fl. *Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till i dag*.

¹⁴ Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*.

¹⁵ Blomqvist, Håkan, *Nation, ras och civilisation*.

¹⁶ Neusner, Jacob, *Judasim in Modern Times . an introduction and reader*.

¹⁷ Neusner, Jacob, *The Way of Torah*.

1.4 Disposition

Jag kommer att lägga upp studien i ett kapitel (2) som tar upp antisemitism som begrepp och fenomen inom forskningen, för att sedan i ett följande kapitel (3) presentera undersökningsresultaten. I kapitel 4 presenteras analysen och sammanfattning av analysen. Det sista kapitlet utgör en slutdiskussion.

2 Antisemitism

För att kunna analysera definitionen av ett begrepp bör man kunna redovisa hur begreppet används och definieras i forskningen inom religion och historia. Med en sådan redovisning kan man sedan utföra en komparativ analys av det material som skall analyseras. Därför skall jag i detta avsnitt försöka redovisa hur forskningen beskriver begreppet och fenomenet.

I ”The Encyclopedia of Religion”¹⁸ finns det ett särskilt kapitel om begreppet antisemitism. Där beskriver man att termen antisemitism var myntat av en tysk agitator vid namn Wilhelm Marr år 1879. Så själva termen är relativt ung i förhållande till själva fenomenet av judefientlighet. Marr beskrivs som antireligiös och som anti-judisk och hans term – antisemitism, var ett led i ett pseudovetenskapligt försök att tangera den då moderna fokuset på ”ras” istället för religion för att särskilja judar från tyskar. Encyklopedien förklarar därav att man vanligen skiljer den rasistiska antisemitismen från den medeltida kristna antisemitismen, eftersom den kristna antisemitismen huvudsakligen byggdes på religiösa faktorer.¹⁹

Vad gäller den religiösa antisemitismen som fenomen så kom den inte till förrän kristendomen såg sitt första ljus som en separatistisk rörelse inom judiska världen. Kristendomen kom i konflikt med judendomen som skapade en religiös anti-judiskhet (eller begreppet ”anti-judaism” som Encyklopedien använder). Den kristna anti-judiskheten fick sitt uttryck inom och utanför det Nya Testamentet, och kom sedan att inkluderas i själva den kristna teologin. Encyklopedien förklarar även att den senare uppkomna religionen islam influerades starkt av idéer från både judendomen och kristendomen. Därför kom den kristna anti-judaismen att förflyttas till ett annat sammanhang.²⁰

Inom kristendomen har en person fått stå för en särskild beskrivning av den kristna religiösa antisemitismen, och det är Luther. Han var övertygad om att Jesus hade blivit förnedrad och att judendomen var en ond religion. Det beskrivs också att Luther var besviken på att judarna inte konverterade till hans reformerade tro. Allt detta beskrivs som några av orsakerna som drev honom till en hätsk och extrem agitation mot judar, som ofta jämförts med Hitlers agitation. Men, det påpekas även att Luther inte var rasist, som Hitler, utan Luthers vulgära agitation byggdes på en religiös övertygelse som även riktades mot den romersk-katolska kyrkan. Djävulens stormtrupper sågs av Luther alltså även hos den romersk-katolska kyrkan.²¹

I den moderna och sekulariserande tiden blev kristendomen allt mer inaktuell, men det beskrivs att de judefientliga föreställningarna fortsatte att vara en del av kulturen. De judefientliga föreställningarna fortsatte till och med inom upplysningstänkarna, och Voltaire nämns som en av de där dessa föreställningar kan tolkas. Inom de kristna kyrkorna kom varken den romersk-katolska reformismen (post-Trident) eller den reformerade protestan-

¹⁸ ”Antisemitism”, *The Encyclopedia of Religion*, red. Mircea Eliade, volym 1, MacMillan Publishing Company, New York, 1993.

¹⁹ A.a. s.323.

²⁰ A.a. s.324.

²¹ A.a. s.328.

tismen att ifrågasätta sina egna judefientliga beskrivningar och föreställningar. En allvarlig reflektion inom kristendomen kom inte förrän efter erfarenheterna av 2:a Världskriget.²²

Encyklopedien beskriver, som tidigare nämnt, att judefientligheten i den muslimska världen verkar härstamma från influenser av kristendomen och västlig tradition eller kultur. Den huvudsakliga anledningen till varför denna uppfattning finns är att islam saknar de religiösa motiven för anti-judaistiska föreställningar, som kristendomen har. Det beskrivs att innan islam spred sig i Arabien, så propagerade kristna samhällen och spred sin influens. Det är bara i vår tid som en demonisering av judar och judendomen smugit sig in i islam.²³

I ”Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till idag”²⁴ beskriver författarna Trond Berg Eriksen, Håkan Harket och Einhart Lorenz antisemitismens historia och som begrepp. I förordet av boken gör författarna en redogörelse för begreppet antisemitism. De börjar med att påpeka att begreppet används på olika sätt av många personer allt från forskare, journalister och politiker. Begreppets innebörd menar man är relativt till författarens:²⁵

ståndpunkt och fackmässiga inriktning, de epoker, de regioner och länder man behandlar eller skriver om, egen känslighet och personliga upplevelser.²⁶

De skriver att ett enkelt sätt att definiera begreppet är att se det som ett hat som ”drabbar judar därför att de är judar”²⁷. Vad gäller just judar så påpekar författarna att det finns en vilja att sätta ordet judar inom citattecken eftersom en antisemitisk uppfattning av judar är en förvridning av den faktiska juden. Detta skulle leda till att det blir enklare att skilja på teologisk eller politisk kritik av judendomen eller staten Israel från antisemitiska föreställningar och attityder.²⁸

Vad gäller termen antisemitism nämner författarna, likt Encyklopedien, att den myntades av journalisten Wilhelm Marr i slutet av 1800-talet, och att det inte var förrän efter Marrs beskrivning som judefientligheten blev en politisk rörelse. De beskriver att mängder av böcker, organisationer och tidskrifter skapades i kölvattnet till det nya ideologiska och pseudovetenskapliga begreppet. Dock påpekas att denna ideologiska antisemitism har historiska anknytningar till den kristna antisemitismen.²⁹

Termen antisemitism har andra problem, som Henrik Bachner tar upp i sin avhandling. Eftersom:

någon ”semitism” i förhållande till vilken kan vara ”anti” existerar inte och har aldrig existerat. Termen är en produkt av 1800-talets sammanblandning av språkgrupper med rasliga och etniska klassificeringar.³⁰

Historikern Shmuel Almog är inne på samma kritik av termen som Bachner. Almog menar att det är viktigt att stava termen utan bindestreck för att undvika missförstånd. Ty antisemitism är inte riktat mot de semitiska språkgrupperna, och inte heller riktat mot en uppfattning av

---

²² Ibid.

²³ A.a. s.329.

²⁴ Eriksen, Trond Berg, m fl. *Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till idag*.

²⁵ A.a. s.7.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

²⁹ A.a. s.7f.

³⁰ Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, s.26.

semiter som en specifik ras. Istället menar Almog att ”semiter” enligt antisemiterna i själva verket helt enkelt betyder ”judar”.³¹

Författarna till ”Judehatets svarta bok” försöker sedan kategorisera lite mera ingående historiens olika antisemitiska skepnader. Den första skepnaden beskrivs som en religiös antijudaism som även kunde tangera kulturella, sociala och ekonomiska uppfattningar. Det religiöst baserade judehatet byggdes från tolkningar av Gamla Testamentet och judarnas inre schismer, och man anklagade judarna för att ha mördat Jesus. Andra stereotypa anklagelser som riktades mot judar som kollektiv var föreställningar om att de skulle ha förgiftat brunnar, spridit sjukdomar och vara lierad med djävulen. Judar sattes i getton och på särskilda gator kallade judegator, och tvingades bära särskilda kläder (höga hattar, gula stjärnor). Det beskrivs även att judar dödades och tvångsdöptes.³²

Det beskrivs att det inte finns någon antik källa som beskriver judarna som specifikt handelsmän, eller associerade med rikedomar eller annan särskild förhållning med pengar. Inte heller finns det antika källor som tillskriver judarna särskilt etniskt utseende. Utan det som uppmärksammas hos judarna under antiken är deras monistiska religion, och den misstro som då riktades mot judarna byggdes på uppfattningen av judarna som varande främlingar.³³

Det beskrivs att det judarna fick utstå under romarrikets hellenisering inte alls var särskilt för judarna utan riktades även mot andra grupper. En särskild fokusering på judarna kom inte till förrän Kejsarkulten och då kristendomen blev en sammanhållen realitet.³⁴

Författarna förklarar att den som tolkar antisemitism i den förkristna antiken applicerar senare historiska skeenden på tidigare skeenden, alltså att man då förhåller sig med en akronistisk historiebeteckning. Författarna sätter antikens antisemitism inom citattecken då de förklarar att den inte upptäcktes förrän den moderna antisemitismen kom till.³⁵

Den religiösa antisemitismen uppkom istället med kristendomens särställning, eftersom kristendomen gjorde anspråk på ett nytt förbund med Gud. Det beskrivs att den religiösa antisemitismen oftare associerade till judarna på grund av Guds nya förbund som lögnare, än som varande ”Kristusmördare”.³⁶

Under medeltiden beskrivs det att judarna fanns inom alla sorters yrken, men syntes särskilt inom yrken som köpmän. Sedan 1000-talet kom dock venetianerna att ta över allt mer av handeln och judarna å sin sida drevs till att ta hand om utlåning. På grund av institutionella regler gentemot judarna hölls de utanför samhällssystemet och sattes därmed i en situation där de var tvungna att handskas med:³⁷

närings- och ägandeformer som växte i och med den nya stadskulturen. Penningutlåning mot ränta efterfrågades och var en lönsam affär. *Kyrkan motsatte sig verksamheten och höll tillbaka de kristna, men judarna befann sig utanför den kyrkliga jurisdiktionen i detta avseende, De riskerade inte att bli bannlysta eller anmälda för inkquisitionen om de lånade ut pengar mot ränta. Verksamheten var förbjuden, men socialt och ekonomiskt nödvändig.* [min kursivering]³⁸

Men författarna påpekar också att med undantag från England på 1100-talet så hade judarna i Europa aldrig monopol på låneverksamheten, samtidigt som blott en minoritet av judarna

³¹ Almog, Shmuel, “What’s in a Hyphen”, *SISCA Report, Newsletter of the Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism*, 1989

³² Eriksen, Trond Berg, mfl. *Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till idag*, s.8.

³³ A.a. s.13.

³⁴ A.a. s.17.

³⁵ A.a. s.19.

³⁶ A.a. s.21.

³⁷ A.a. s.32.

³⁸ Ibid.

själva förhöll sig med denna verksamhet. Det hindrade dock inte att det uppstod en stereotypisk bild av juden som en ockrare.³⁹

Den andra skepnaden kallas för den ”moderna” antisemitismen, och den beskrivs som en pseudovetenskaplig fiendlighet som tog avstånd från vad den ansåg primitiva uttryck hos den religiösa antisemitismen. Rasbiologiska teorier flödade bland vetenskapsmän och författare med ”arier” och ”judar” som motsatser. Föreställningen om juden hos antisemiterna var förvriden för att kunna representera allt som kunde identifieras med det moderna. Några av dessa identiteter skiftade mellan kapitalism, liberalism och kommunism etcetera. Allt detta var möjligt på grund av underliggande judefiendliga föreställningar.⁴⁰

Den sekulära judefiendligheten tog exempelvis inte till sig den kristna föreställningen om judarna som ”Kristusmördare” eftersom det ansågs arkaiskt. En konsekvens till denna nya skepnad var att konvertering eller dop inte var något alternativ eller aktuellt för att lösa ”problemet” med judarna – en religiös antijudaism hade alltså blivit en sekulär antisemitism.⁴¹

Wilhelm Marr skapade Die Antisemitenliga år 1879 och uppfann alltså samtidigt själva termen antisemitism, men själva fenomenet med den ”moderna” antisemitismen skapades inte för att Marr myntade dess term. I själva verket var det så att det i början av 1870-talet blev vanligare att associera termen semitism med det som skulle kunna ses som det nya och moderna i samhället. Dessa nya saker kunde alltså vara allt från det borgerligt liberala samhället, upplösandet av traditioner, pressens makt, upplysningens idéer och socialistiska idéer. Trots att själva Die Antisemitenliga inte lyckades som projekt så fastnade termen antisemitism som ett politiskt begrepp hos den Europeiska allmänheten.⁴²

Det tredje antisemitiska skeendet var det som kallas sekundäntisemitismen och kopplas till den tid då Auschwitz blivit en betydande symbol. Antisemitismen syns då i föreställningar utifrån skuld känslor där judarna anklagas för att utnyttja en kompensation för vad de fick utstå under världskriget, och att judarna är ansvariga för en så kallad förintelseindustri och andra diverse konspirationer.⁴³

Efter andra världskriget avvisade exempelvis många tyskar föreställningen om en kollektiv skuld eller ansvar inför Förintelsen och den nazistiska judefiendligheten. Istället för att visa förståelse för judarna ansåg de sig själva som offer.⁴⁴

Den fjärde antisemitiska skepnaden är en judefiendlighet som maskeras som antisionism. Antisemitismen finns här flätat i till synes legitim politisk kritik, och beskrivs som varande i en politisk vänsterkant och i vissa islamiska kretsar.⁴⁵

Det beskrivs att judehatet fick en ny legitimitet i och med Mellanösternkonflikten 60 år efter befrielsen av Auschwitz. Kritik mot staten Israel har inte med antisemitism i sig att göra, utan bara ett fåtal uttryck mot Israel har något med antisemitism att göra. När det gäller att analysera huruvida ett anti-Israeliskt uttryck kan vara antisemitiskt kan man inte ta hänsyn till om kritiken är grov eller kränkande, utan den avgörande faktorn är om det existerar judefiendliga stereotyper:⁴⁶ ”som stigmatiserar judarna som ’judar’”⁴⁷

---

³⁹ A.a. s.34.

⁴⁰ A.a. s.8f.

⁴¹ A.a. s.248.

⁴² A.a. s.278.

⁴³ A.a. s.9.

⁴⁴ A.a. s.531f.

⁴⁵ A.a. s.9.

⁴⁶ A.a. s.565f.

⁴⁷ A.a. s.566.

Utifrån dessa olika skepnader summeras det till en grundläggande gemensam nämnare där:

judarna kollektivt, som ras, nation, religiöst eller socialt definierad grupp, tillskrivs oföränderliga egenskaper som har mycket lite med judarnas verkliga existens att göra.⁴⁸

Judarna har som minoritet fått utstå som förklaring till de problem som uppkommit i samhället, och detta menar man bevisar att judehatet som enskilt fenomen inte är evigt utan beroende av den konkreta tillvaron.⁴⁹

I boken och avhandlingen ”Återkomsten – Antisemitism i Sverige efter 1945”⁵⁰ formulerar Henrik Bachner judefientlighetens historia på följande sätt:

Oavsett var vi identifierar dess ursprung – i den förkristna antika civilisationen, under kristendomens tre första århundraden eller under högmedeltiden – har denna fientlighet fram till modern tid inte bara växlat i styrka, utan också antagit en rad olika skepnader.⁵¹

Tidigare ansåg forskningen i Sverige att judefientligheten varit liten i jämförelse med andra länder. Denna då vedertagna uppfattning i Sverige berodde på att man endast forskade i direkt diskriminering och övergrepp mot judar. Men denna uppfattning ändrades snabbt när forskningsmetoden ändrades till att även inkludera vardagliga attityder, då uppfattades antisemitismen under de tre första decennierna av 1900-talet som självklara föreställningar i det svenska samhället.⁵²

Henrik Bachner går i sin avhandling in mer på den så kallade nya antisemitismen som skepnad i Mellanösternkonflikten. För att urskilja de antisemitiska uttrycken från helt legitima hänvisar Bachner till några olika uppfattningar av antisemitiska indikatorer. Bachner nämner att det finns en uppfattning att när man applicerar dubbla måttstockar på staten Israel så skulle det innebära att man uttrycker judefientliga föreställningar. Men Bachner påpekar att det å ena sidan kan indikera antisemitiska föreställningar i en ensidig negativ fokusering på staten Israel, men å andra sidan tror inte Bachner att antisemitism är den viktigaste faktorn för en sådan fokusering.⁵³

Bachner menar att man inte kan tolka antisemitism hos en debattör endast utifrån den tendens av fokusering debattören för i sin argumentation. Även om det skulle indikera antisemitiska föreställningar så menar Bachner att det säger ganska lite om själva innehållet i de föreställningarna. För att istället reda ut och analysera hur det förhåller sig med antisemitism bör man enligt Bachner analysera det konkreta i vad som sägs eller uttrycks.⁵⁴

Håkan Blomqvist summerar i sin bok och avhandling ”Nation, ras och civilisation i svensk arbetarrörelse före nazismen”⁵⁵ ett omfattande sätt att ta hänsyn till judefientlighetens olika historiska roller, antingen som religiöst eller rasistiskt grundade, utefter Helen Feins vetenskapliga definition som bland de olika rollerna ser en gemensam nämnare. Denna gemensamma nämnare för de judefientliga rollerna kan enkelt beskrivas som en fientlig föreställning om judar som kollektiv. Denna diskursiva och breda definition är ett försök att, ur ett nytt historiskt perspektiv, tolka judefientliga föreställningar. Genom detta nya sätt att se på antisemitism betyder det att det inte räcker med att ta avstånd från den rasistiska antisemitismen för att i själva verket skydda sig ifrån att ha fientliga föreställningar om judar

⁴⁸ A.a. s.9.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*.

⁵¹ A.a. s.21.

⁵² A.a. s.254.

⁵³ A.a. s.41f.

⁵⁴ A.a. s.43.

⁵⁵ Blomqvist, Håkan, *Nation, ras och civilisation i svensk arbetarrörelse före nazismen*.

som kollektiv. Även de som i sin historiska kontext tagit avstånd från antisemitism förhöll sig ibland med antisemitiska attityder och stereotyper.⁵⁶

Blomqvist kritiserar i sin avhandling Bachners beskrivning av den socialistiska antisemitismen. Bachner beskriver nämligen marxismen och Karl Marx som en viktig del i den antisemitiska idéutvecklingen inom socialismen med utgångspunkt från en tidningsartikel Karl Marx skrev år 1843 med titeln ”Zur Judenfrage”. Denna tidningsartikel skall enligt Bachner ha lästs med ”samma iver och samma lidelse som kommunistiska manifestet”⁵⁷. Blomqvist påpekar på sin sida att den unge Karl Marx som skrev ”Zur Judenfrage” ännu inte utvecklats till den senare Karl Marx som identifieras med marxismen, d.v.s. analys om klasskamp, produktivkrafternas utveckling och kapitalismens rörelselagar. Blomqvist beskriver att det är ”i själva verket en Marx före ’Marx’ som talar i ’Zur Judenfrage’”⁵⁸, ett typexempel är det faktum att den unge Marx inte använder termen kapitalism en enda gång i ”Zur Judenfrage”.⁵⁹

Man kan finna hos både Marx och Engels negativa föreställningar riktat mot judar under 1840- och 50-talen, men detta ändrades dock under 1870-talet i kampen mot den antijudiska socialismen, ett typexempel på detta är Engels bok *Anti-Dühring* där Engels kritiserade filosofen Eugene Dühring för att ha fördomar mot judarna, bland annat. Socialdemokratin och den marxistiska rörelsen kom, enligt Blomqvist, att utgöra ”ett centralt hinder för den antikapitalistiska antisemitismen att vinna hegemoni bland de folkliga massorna”⁶⁰ där Engels som marxismens banerföregångare både fördömde antisemitismen och föredrog att kalla sig för jude.⁶¹

Medan Bachner beskriver den revisionistiska falangen inom socialismen som den som vände starkast emot antisemitismen i och med sitt gillande till den sionistiska rörelsen⁶², så beskriver Blomqvist de historiska händelserna tvärtom så att revisionismen förklaras som den falang som utefter begrepp som nation och ras förhöll sig ofta med antijudiska föreställningar riktade mot marxisterna⁶³.

Vad är då sionism och antisjionism? Bachner beskriver sionismen som en nationalistisk rörelse med en uppfattning att judarna var ett folk trots dess spridning över världen. Sionismen beskrivs av Bachner som blott judisk nationalism. Den sionistiska nationella rörelse kom till i det sena 1800-talet i Europa. Antisjionismen på sin sida beskrivs som ett motstånd mot sionism och den judiska stat som var en konsekvens av sionismen.⁶⁴

Bachner beskriver den sionistiska nationalismen med att den inte skiljer sig från andra nationalistiska rörelser i Europa, Afrika och Asien⁶⁵. Och att den antisjionistiska kritiken efter 1967 blev en betydande plattform för judefientliga föreställningar, men skriver även att man inte bör jämställa antisjionism med antisemitism⁶⁶. På andra sida hävdar Bachner att antisjionismen genom sin fokusering på staten Israel utgör ett problem då bara en kritik av alla nationalistiska rörelser kan vara fri från antijudiska motiv⁶⁷. Han menar att antisjionismen på

⁵⁶ A.a. s.234.

⁵⁷ Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, s. 183.

⁵⁸ Blomqvist, Håkan, *Nation, ras och civilisation i svensk arbetarrörelse före nazismen*, s. 228f.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ A.a. s. 244.

⁶¹ A.a. s. 243f.

⁶² Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, s. 173.

⁶³ Blomqvist, Håkan, *Nation, ras och civilisation*, s. 251f.

⁶⁴ Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, s.158ff.

⁶⁵ A.a. s.163.

⁶⁶ A.a. s.155.

⁶⁷ A.a. s.172.

ett grundläggande sätt tangerar eller är identisk med den klassiska antisemitismen, eftersom den hindrar judarna att själva definiera sig.⁶⁸

Jacob Neusner i boken ”The Way of Torah”⁶⁹ poängterar det unika i sionismen. Han inkluderar inte bara en västlig romantiserande nationalism utan inkluderar den messianska delen av sionismen också.⁷⁰

Dock förklarar Neusner mer ingående i boken ”Judaism in Modern Times”⁷¹ att sionismen som judisk rörelse till skillnad från tidigare rörelser inte var religiös utan sekulär. Den sionistiska teorin gick även ut på att genom sekulära raster konstruera en gemensam historia och språk för judarna, något som judarna runt om i världen inte hade.⁷²

Sionismen kom till som en reaktion på att ett politiskt försök att stärka judarnas tillvaro under slutet av 1800-talet misslyckades. Sionismen kom till då som ett försök att få judarna själva att skaffa en jämlik tillvaro, och metoden var att försöka skapa en judisk stat där man kunde vara fri från judefientliga föreställningar. Det var alltså en rörelse som definierade en etnisk och politisk enhet.⁷³

Visserligen skall man förstå sionismen i den nationalistiska miljön som fanns i Europa då, men sionismen var också speciell i det avseendet att alla andra 1800-tals nationalismer baserade sig på ett från början existerande landområde och gemensamt språk. Självpuffningen inom sionismen var också att antisemitismen hjälpte judarna att nå sionismens mål att skapa en judisk stat i Palestina, och därmed skulle antisemitismen lösa upp sin egen existens.⁷⁴

3 Undersökningsresultat

På FFLH:s hemsida finns det ett antal textmaterial i form av korta texter, frågor och svar, och samt några specialiserade textartiklar i ämnet antisemitism. Alla dessa texter behandlar i någon form begreppet antisemitismens definition och/eller en förklaring av dess historia och fenomen.

3.1 Definitioner av antisemitismen

FFLH:s hemsida erbjuder två korta definitioner på begreppet och termen antisemitism. En av dessa har rubriken ”Lättläst: Antisemitism” och förklarar att en person som är antisemit är en människa som är intolerant mot religionen judendom och judar. Vidare associerar texten till nazismen under andra världskriget, där nazisterna ”var så antisemitiska”⁷⁵ att de utförde Förintelsen där sex miljoner judar mördades.⁷⁶

Vad FFLH anser vara intolerans kan finnas under rubriken ”Lättläst: Intolerans”. Där förklarar texten att en intolerant person tycker illa om andra personer på grund av att dessa andra personerna antingen tillhör en särskild religion, annat land eller kultur.⁷⁷

Den andra definitionen är lite mer detaljerad och ingår inte under rubrikerna ”Lättläst”, utan har rubriken ”Antisemitism”. Den här definitionen beskriver antisemitism som en fientlighet

⁶⁸ A.a. s.241.

⁶⁹ Neusner, Jacob, *The Way of Torah*.

⁷⁰ A.a. s.167f.

⁷¹ Neusner, Jacob, *Judaism in Modern Times – An Introduction and Reader*.

⁷² A.a. s.163.

⁷³ A.a. s.158.

⁷⁴ A.a. s.159f.

⁷⁵ ”Lättläst: Antisemitism” (www.levandehistoria.se).

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ ”Lättläst: Intolerans” (www.levandehistoria.se).

mot judendomen och judar. Sedan följer en historisk beskrivning av antisemitismen där texten nämner att hat riktat mot judar har existerat först i de kristna samhällena från och med 200 år efter vår tidräkning. Fientligheten spred sig senare till de muslimska samhällena. Men det vi kallar den moderna antisemitismen i organiserad mening uppstod inte förrän i slutet av 1800-talet. I Nazityskland under andra världskriget fick den ideologiska antisemitismen konsekvens av sex miljoner mördade judar – Förintelsen.⁷⁸

3.2 Frågor och svar angående antisemitismen

FFLH:s hemsida har ett avsnitt tillägnat att svara på frågor i ämnet antisemitism. Den första frågan ”Vad spelar uppfattningar om staten Israel för roll för antisemitismen?”. På den frågan svarar FFLH att staten Israel har en stor roll i den samtida antisemitismen. Visserligen förklarar texten att kritik mot staten Israel inte i princip kan definieras som antisemitism, men ibland riktas klassiska antisemitiska föreställningar gentemot staten Israel. Det förklaras även att kritik mot staten Israel kan fungera som ett svepskäl för att kunna förmedla antisemitiska föreställningar och attityder. För att styrka det påståendet hänvisar texten till en av FFLH:s utförda undersökningar där 8 procent höll med om att staten Israels politik gjort att man tycker allt mer illa om judar.⁷⁹

Den andra frågan lyder ”Hur ser antisemitismen ut i Sverige idag?”. På den frågan hänvisar FFLH till sin enkätundersökning som utfördes år 2005 för att indikera antisemitismen i dagens Sverige. I den undersökningen beskriver texten att fem procent av de 5000 som svarade hade en ”konsekvent mycket negativ inställning till judar”⁸⁰, sedan förklarar texten att det var betydligt mer som hade en ”ambivalent hållning till judar och judendom”⁸¹ och som höll med om ”några av de påståenden som hänger ihop med klassisk antisemitism”⁸², där texten hänvisar till några påståenden som att ”judarna har stort inflytande över medierna”⁸³ och att ”judarna har för stort inflytande i världen”^{84, 85}.

Den tredje frågan lyder ”Hur använder sig den moderna naziströrelsen av antisemitismen?”. På den frågan svarar FFLH att det finns en likhet mellan de svenska nynazisterna och den amerikanska rörelsen Ku Klux Klan, och det ligger i att de använder sig av myten om ZOG, som i sig är en förkortning av Zionist Occupation Government. Myten om ZOG är en version av den klassiska antisemitiska föreställningen om en judisk världskonspiration, där ZOG bland annat är i kontroll av bankerna.⁸⁶

Den fjärde frågan lyder ”Varför heter det antisemitism?”. På den frågan svarar FFLH att själva termen är en sammansättning av de grekiska orden anti och semit. Vidare förklarar texten att semit betyder jude i denna sammansättning. Själva termen myntades av en tysk agitator vid namn Wilhelm Marr år 1879.⁸⁷

Den femte frågan lyder ”När började förföljelserna av judar?”. På den frågan svarar FFLH att de började när kristendomen uppstod som en separat religion. Konflikten mellan kristna och judar låg i om man skulle erkänna Jesus som Messias eller inte där de kristna erkände honom som Messias men judarna inte. Texten förklarar även att det skapades lagar i Romarriket där

⁷⁸ ”Antisemitism”. (www.levandehistoria.se).

⁷⁹ ”Frågor och svar”. (www.levandehistoria.se).

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

judarna förbjöds att ta särskilda arbeten och gifta sig med kristna. Den första förföljelsen av judar beskrivs vara då judar massakrerades i Alexandria år 38-41 efter vår tidräkning, och texten nämner att det utförts många judeförföljelser sedan dess. Några av dessa förföljelser utfördes mellan 500- & 600-talet i Spanien, och under medeltidens korståg.⁸⁸

Den sjätte frågan lyder ”Ökar antalet hatbrott mot judar i Sverige?”. På den frågan hänvisar FFLH till den statistisk säkerhetspolisen för över anmälda brott med antisemitiska motiv. Texten förklarar att anmälningarna har varit stabila sedan 1990-talet slut, men påpekar att det existerar ett stort mörkertal.⁸⁹

3.3 Artikel: Antisemitism – en introduktion

FFLH:s hemsida har en del artiklar som på en djupare nivå beskriver antisemitismen som begrepp och fenomen. Den här artikeln är skriven av Henrik Bachner, och är en omarbetad version av hans första kapitel i avhandlingen ”Återkomsten – Antisemitismen i Sverige efter 1945”. Denna omarbetade version är både upphovsrättsligt skyddad av FFLH och Henrik Bachner.⁹⁰

Bachner skriver att antisemitismen endast är en faktor bland andra som ledde fram till Nazitysklands Förintelse. Men den antisemitiska faktorn beskrivs som en fundamental faktor, där den nazistiska ideologin förhöll sig med judefientliga föreställningar om judarna som ett hot mot den ”ariska rasen”. Den använde sig av klassiska antisemitiska stereotyper och myter som har sina kopplingar till den tidigare Europeiska kulturen. Nazismen å sin sida satte sin prägel av vulgär och ”mordisk pseudovetenskap”⁹¹ på dessa kulturella judefientligheter, som annars fanns i bredare och modifierade strukturer hos allmänheten i Europa.⁹²

Det beskrivs att det var naturligt att antisemitismen som fenomen och begrepp kom att associeras med Förintelsen och nazism i efterkrigstiden. Denna association fick dock konsekvensen att antisemitism sågs som något onormalt och vulgärt. Något som enbart ”icke-demokratiska extremrörelser och galenpannor”⁹³ förhöll sig med. Därmed menar Bachner att antisemitismen associerats nästan enbart till en svartmålad och marginell extremhöger som frammanat en blindhet för ”mildare former av antisemitism”⁹⁴ inom den bredare allmänheten.⁹⁵

En bidragande orsak till denna association kan enligt Bachner förklaras med psykologiska faktorer där vissheten om Förintelsen alstrade ett ”selektivt minne, en retuscherad och mindre plågsam bild av det nära förflutna”⁹⁶ särskilt vad gällde sina egna ageranden i historien.⁹⁷

I Sverige har vi exempelvis dragit oss för att förklara Förintelsen som ett fenomen utan istället beskrivs Förintelsen i skolböcker som en av många händelser under andra världskriget. Vi i Sverige drar oss för att tackla vad Förintelsen innebär som ett ”historiskt trauma som ställer frågor om moral och människosyn på sin spets”⁹⁸, men en sådan förträngning av Förintelsen är inte något särskilt för Sverige påpekar Bachner.⁹⁹

---

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Bachner, Henrik, ”Antisemitism – en introduktion”. (www.levandehistoria.se).

⁹¹ Ibid.

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid.

Även om den efterkrigstida erfarenheten av de judefientliga brotten begångna av Nazityskland ledde till att antisemitismen tabubelagdes, så försvann inte den djupt ingrodda kulturen av pre-nazistisk judefientlighet. Dock så minskade förekomsten av judefientliga uttryck efter andra världskriget. I och med att tiden gått sedan slutet av andra världskriget har tabut kring judefientliga föreställningar gradvist uppluckrats, särskilt hänvisar Bachner till 1960-talet som en brytpunkt då judefientliga uttryck återigen började få plats i offentligheten. Dock påpekar Bachner att denna utveckling inte var allmän utan ”omfattade relativt marginella opinioner”¹⁰⁰, men Bachner beskriver ändå utvecklingen på 1960-talet som radikal i jämförelse till tidigare uppfattningar.¹⁰¹

Bachner menar att det finns två huvudsakliga orsaker till varför antisemitismen kom tillbaka i radikal form på 1960-talet. Den första tangerar det Bachner tidigare förklarat som psykologiska förhållande till sin historia, där det existerar en olägenhet att hantera sin egen erfarenhet, ansvar och skuld kring Förntelsen. Bachner förklarar hur Västtyskland reagerade med en så kallad filosemitism, tillsammans med en glorifiering av staten Israel. Hos andra fick denna psykologiska konsekvens uttryck i att judarna som offer upplevdes som orsak till det obehag inför erfarenheten av Förntelsen. Mot judarna riktades därav klassiska judefientliga stereotyper och myter.¹⁰²

Den andra huvudsakliga orsaken Bachner ser till varför antisemitismen kom tillbaka i visst avseende under 1960-tal var staten Israel. Bachner förklarar att det i Västeuropa fanns ett betydande stöd för staten Israel, både som fenomen och i Mellanösternkonflikten. Detta stora stöd byttes senare under 1960-talet till en allt mer kritisk ställningstagande gentemot staten Israel. Ändringen nämns vara en konsekvens av Junikriget år 1967 som enligt Bachner förvandlade staten till en ockupationsstat och ökade uppmärksamheten kring palestiniernas tillvaro. En annan konsekvens Bachner nämner var den politiska radikaliserings som skedde i Västeuropa under den tiden.¹⁰³

Bachner nämner att den israekritiska diskussionen, som blossade upp i samband med staten Israels agerande i Junikriget 1967, i stort sett var fri från judefientliga föreställningar och attityder. Men det skulle ändras med tiden, då israekritik kom att allt mer få en funktion som ”det kanske främsta forumet för artikulering av fördomar mot judar”¹⁰⁴, och orsaken till att Bachner anser detta förklaras av två huvudskäl. Det ena skälet anser Bachner är det att staten Israel varit ”den primäre judiske aktören på världsarenan”¹⁰⁵ efter andra världskriget. Att staten Israel skulle få judefientliga föreställningar riktade mot sig var därför enligt Bachner ”närmast ofrånkomligt”¹⁰⁶. Den andra orsaken Bachner ser till varför den israekritiska diskussionen kom att bli det kanske främsta forumet för antisemitism var att diskussionen var den enda arena som kunde förmedla negativa föreställningar om judar, ehuru antisemitism kunde maskeras som legitim politisk kritik.¹⁰⁷

Antisemitismens historia beskrivs av Bachner som en historia där judefientligheten inte haft en homogen skepnad, utan har ända sedan den förkristna civilisationen till vår moderna tid haft olika skepnader och uttryckts i olika omfattningar. Han förklarar även att varje historisk skepnad skall förstås i sin egen kontext liksom judefientligheten parallellt måste förstås som en historisk kontinuitet. För att ta några exempel på klassiska judefientliga föreställningar och

---

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

myter hänvisar han till bilder av ”juden” som ”ondskefull, hämndlysten, ohederlig, girig och materialistisk till fantasierna om judarnas makt och konspirationer mot ickejudar”¹⁰⁸. Det enda som ändrats är föreställningarnas rättfärdiganden utifrån religiösa eller ideologiska motiv.¹⁰⁹

Bachner förklarar vidare att kristendomen var orsaken till att judefientligheten fick en helt annan karaktär än vad den haft tidigare, då den snarare varit uttryck för en allmän xenofobi. Det var kristendomen som kom till som en fundamental konkurrent gentemot judendomen, eftersom kristendomen påstod sig gå efter det ”nya” förbundet med Gud och att det ”gamla” inte längre gäller, det som judendomen går efter. Då judarna vägrade acceptera Jesus som Messias fick kristendomen en allvarlig kritiker av dess fundament som religion. I skuggan av denna religiösa konflikt så skapades den kristna antijudaistiska teologin där bland annat beskyllningar gentemot judarna som Guds eller Jesusmördare fördes. Den kristna anti-judaistiska teologin kom att fungera som en legitimeringsfaktor för att diskriminera judarna och skapa en demonisering mot judarna där de fick stå som symbol för ”ondska, hat och destruktion”¹¹⁰. En av de figurerna som spelade en stor roll för denna demonisering var Martin Luther med sina vulgära retoriska stycken gentemot judarna och judendomen.¹¹¹

I huvudsak tolkar Bachner fenomenet antisemitism som ett kulturellt historiskt fenomen, som effektivt även förklarar varför antisemitismen stannar kvar i områden där det inte längre finns några judar. Även om Bachner förklarar antisemitismen som en historisk kontinuitet så påpekar han att antisemitismen inte skall förstås som något evigt och mystiskt. Dessutom påpekar han att judarna själva haft en aktiv roll genom historien, som han menar måste tas med när faktorerna för antisemitismens roll skall förklaras. Exempelvis tar han judarnas funktion som penningutlånare under högmedeltiden i norra Europa och:¹¹²

deras avancemang och framgångar inom ekonomi, vetenskap, kultur och politik i Central- och Västeuropa efter emancipationen och den höga koncentration av judar inom vissa yrkeskategorier, skapade i vissa avseenden faktiska konflikter eller konkurrenssituationer som på olika sätt kom att stärka ressentimentet mot dem.¹¹³

Denna stärkande faktor associerar Bachner med efterkrigstidens judefientliga kopplingar till staten Israels ageranden. Viktigt är det dock att påpeka skillnaden mellan att vara en stärkande faktor och en faktor som orsakar själva fenomenet. Det är inte de faktiska judarna som orsakar antisemitismen. Associationen av ”juden” som penningutlånare var faktiska förhållanden under 1100-1200 talets Europa, men associationen hängde ändå kvar efter att de faktiska förhållandena försvann. I själva verket är de antisemitiska föreställningar av ”juden” inbillade föreställningar av en fiktiv ”jude” och inte av de faktiska judarna. Detta tangerar irrationella föreställningar på alla människor som blivit utsatta av negativa fördomar.¹¹⁴

Vad gäller själva termen antisemitism så är Bachner kritisk mot den då någon semitism egentligen inte existerar. Termen är en konstruktion från föreställningar om semitiska språkgrupper där man applicerat etniska eller rasbiologiska värderingar. Han nämner att det är journalisten Wilhelm Marr som myntade termen antisemitism år 1878 för att ge judefientligheten en vetenskaplig och sekulär skepnad i motsättning till den kristna religiösa antisemitismen. Men

---

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

även om antisemitismen är en felkonstruerad term så har den etablerats hos allmänheten och i akademiska kretsar.¹¹⁵

Bachner konstruerar ett hypotetiskt exempel på förekomsten av antisemitism förklätt till kritik av staten Israel på följande sätt:

Artikeln i den svenska landsortstidningen, som i sin kritik av Israel väver in föreställningar om "gammaltestamentlig" hämndlystnad och den nazityska förföljelsen av judar, utgör båda exempel på antisemitism¹¹⁶

Dock förklarar Bachner att dessa två exempel har fundamentala skillnader och hävdar vikten av att urskilja olika nivåer av antisemitism. Bachner hänvisar särskilt till en definition av antisemitism och det är Helen Feins breda definition att antisemitism är en fientlighet som riktas mot judar som kollektiv. Beroende på vilken nivå fientligheten ligger så har den olika skepnader, som att den på individnivå uttrycks i attityder, i kultur genom myter etcetera. På detta sätt kan man enkelt beskriva antisemitismen med en grundläggande faktor som beroende på omständigheterna har olika skepnader.¹¹⁷

Den samtida antisemitismen är mer komplicerad än vad den tidigare har varit i historien i det avseendet att den inte medges av antisemiterna själva längre utan göms undan för att kringgå det tabu som fortfarande ligger på antisemitismen efter Förintelsen. Här påpekar Bachner att termen "sionister" är mer vanligt att använda istället för "judar".¹¹⁸

3.4 Artikel: Antisemitismen – den gränslösa konspirationsteorin

Denna artikel är skriven av Daniel Poohl och är upphovsrättsligt skyddad till honom och FFLH.

Till skillnad från Bachners mer allmänna beskrivning av antisemitismen som fenomen fokuserar Poohl i denna artikel mer på antisemitismen som skepnad av konspirationsteori. Poohl beskriver antisemitismen som en av de äldsta konspirationsteorierna och som ett utbrett fenomen inte kopplat till ett särskilt socialt skikt. Men han påpekar att antisemitismen inte enbart utgörs av konspirationsteori, utan även av fördomar och stereotyper som alla ändrat skepnad under historien nya kontexter.¹¹⁹

Liksom Bachner hänvisar Poohl till den breda definition av antisemitism som Helen Fein formulerade. I denna definition finner vi både antisemitism som en ideologisk skepnad och i form av attityder och föreställningar. Dessa olika skepnader har en gemensam nämnare i en fientlighet mot judar som kollektiv, enbart på grund av att de är judar.¹²⁰

Poohl beskriver antisemitismen som ett fenomen med en lång historia, där de mest fundamentala av de klassiska antisemitiska föreställningarna härstammar från kristendomens representanter. Anledningen till varför kristendomen blev en arena för dessa judefientliga föreställningar förklaras med att judendomen vägrade erkänna Jesus som Messias och därmed utsatte kristendomen för en fundamental kritik. Kristendomen var alltså positionerad som en negation till judendomen och vice versa. Poohl hänvisar i kontexten till Bachners avhandling.¹²¹

---

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Poohl, Daniel, "Antisemitism – den gränslösa konspirationsteorin". (www.levandehistoria.se).

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Ibid.

En av den kristna kyrkans antisemitiska föreställningar var den att judarna skulle ha mördat Jesus. En föreställning som kom att stanna kvar i den europeiska kulturen långt efter kristendomen tappat sitt enhetliga grepp om den. Här hänvisar Poohl till Bachner vid ett samtida exempel på hur föreställningen om Jesusmördare kan användas, och det var i reaktionerna till mordet på den svenska diplomaten Folke Bernadotte av den judiska terrororganisationen Sternliga.¹²²

En annan av de antisemitiska föreställningarna och myterna var den om att judarna skulle vara snåla och giriga, som fått sitt fundament i berättelsen om när Judas förrådde Jesus. Därav beskriver Poohl att judarna och judendomen fått stå för representanter av de egenskaper som Judas hade. Dock förstärktes föreställningen av judarna som ockrare under medeltiden då lån mot ränta endast var tillåtet för judarna medan det ansågs syndigt för kyrkan. Poohl nämner sedan att bilden av den girige juden spred sig med ny fart inom vänsterrörelsen i och med industrialiseringen. I samband med den ökande vänsterrörelsen nämner Poohl hur ”juden” fick representera kapitalismen, exempelvis i Karl Marx text Zur Jugendfrage.¹²³

Poohl förklarar sedan att föreställningen om ”juden” som representant för kapitalism blev ett fundament inom nazismen, och påstår vidare att en av fundamenten inom nazismen var just antikapitalism. Kapitalismen, menar Poohl, fick hos nazisterna representera internationalism och ”utsuddning av nationsgränser och rovdrift på människor”¹²⁴. Men judarna representerade inte bara kapitalism utan Poohl påpekar också att de ansågs tillhöra en särskild ras, som gjorde att antisemitismen fick en ny rasistisk skepnad.¹²⁵

En tredje judefientlig föreställning och myt som Poohl framställer är den om en hemlig judisk sammansvärjning. Denna centrala beståndsdel i antisemitismen fick mycket av sin spridning på grund av Sion vises protokoll. Detta protokoll är en förfalskning, som härstammar från den dåvarande Ryska tsarens hemliga polis, och hävdar existensen av en hemlig judisk världshövding. I den moderna nazismen har uppfattningen om en judisk sammansvärjning moderniserats till idén om ZOG (Zionist Occupational Government), som får stå som förklaring till allt som uppfattas motarbeta nazisterna och deras idéer. Uppfattningen om judarnas kontroll av media i samhället beskrivs vara ett led från denna föreställning.¹²⁶

Poohl listar upp några politiska och religiösa grupper som har antisemitismen som en ”central eller ständig återkommande del av retoriken”¹²⁷. De nazistiska rörelserna som finns i Sverige och i andra länder är olika i särskilda frågor som hur strukturen av organisationen ska ske, och vilka ideologiska förebilder man bör och inte bör föredra. Men de alla har gemensamt i exempelvis sin ideologiska antisemitism. Den andra grupperingen av antisemiter finns hos muslimer, där Mellanösternkonflikten och USA:s ”krig mot terrorismen”¹²⁸ beskrivs som ”starkt bidragande orsak”¹²⁹ till att antisemitiska dåd ökar. Den radikala islamismen i Mellanöstern och Europa beskrivs ha en betydande del av antijudisk retorik, exempelvis när den förklarar situationen i Mellanöstern. Den tredje grupperingen som nämns är konspirationsteoretikerna, som beskrivs ha fått ett uppsving på grund av globaliseringen, ny teknik och ”kriget mot terrorismen”¹³⁰. Poohl förklarar att konspirationsteorier ”går i vissa

---

¹²² Ibid.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Ibid.

stycken hand i hand med den högerextrema rörelsens ideologi”¹³¹ eftersom konspirationer för det mesta leder till föreställningar om ”judisk konspiration”¹³². För att ta ett exempel nämner Poohl hur den nyandliga tidningen Nexus förde antisemitiska föreställningar. Den fjärde gruppen antisemiter benämner Poohl vara den politiska vänstern, där ”USA:s utrikespolitik är hårt kritiserad”¹³³. Där antisemitiska föreställningar befinner sig hos vänstern är i debatter på webbforum, eller i Mellanösterndiskussioner på webbforum tillhörande ”den utomparlamentariska vänstern”¹³⁴. Dock påpekar Poohl att ”uppmärksamma debattörer”¹³⁵ vanligtvis trycker tillbaka dessa antisemitiska åsikter.¹³⁶

3.5 Artikel: Historierevisionism

Den här artikeln är upphovsrättsligt skyddad till författaren Anders Dalsbro och FFLH. Till skillnad från Bachners och Poohls texter är denna ett steg mer fokuserad på detaljer, nämligen de grupper och individer som förfalskar historien, närmare sagt förnekar att Förintelsen på 6 miljoner judar någonsin har ägts rum.¹³⁷

De som betecknas som historieförfalskare är först och främst nazistiska rörelser, som hoppas på att nazismen som idémassa återigen kan ”vinna politisk terräng”¹³⁸ genom att påstå att det nazistiska folkmordet på judar inte har ägt rum. Men förintelseförnekarna har spridit sig även utanför nazistiska kretsar. Dalsbro ger exempelvis hur Irans president Mahmoud Ahmadinejad uttryckt om Förintelsen som en myt. Något som förintelseförnekarna har gemensamt är att de försöker föra sin argumentation i ett skimmer av vetenskap, men egentligen handlar det endast om antisemitiska föreställningar i propagandaform.¹³⁹

3.6 ”...Om detta må ni berätta... - En bok om Förintelsen i Europa 1933-1945”

I Bruchfelds och Levines introduktionskapitel beskrivs det att det levt judar i Europa sedan antiken, och att det var under medeltiden som den kristna kyrka började rikta anklagelser om att judarna skulle ha dödat Jesus och förvägrat Jesus som Messias. Dessa anklagelseakter beskrivs som anledning till att judarna fick en försämrad situation. Det beskrivs att det förekom pogromer och massakrer på judar under flera århundraden i Europa tills judarna fick en förbättrad situation i och med Franska Revolutionens ideal. Under 1800-talet bevittnade judarna ännu en frigörelse och gick under namnet emancipationen. Denna emancipation gav judarna möjligheten till att agera som jämlika samhällsmedborgare. I slutet av 1800-talet beskrivs det dock att en ny judefientlighet uppstår, nämligen antisemitismen, som en politisk reaktion på den tidigare emancipationen.¹⁴⁰

Vidare förklaras det att:

Under perioder av andlig, ekonomisk och politisk osäkerhet anklagade antisemiter judarna för att ha för stort inflytande i samhället. Judarna anklagades för att ha en plan att ta makten i hela världen.¹⁴¹

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Ibid.

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Dalsbro, Anders, ”Historierevisionism”. (www.levandehistoria.se).

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Bruchfeld, Stéphane. Levine, Paul. ...Om detta må ni berätta... - En bok om Förintelsen i Europa 1933-1945, s.4.

¹⁴¹ Ibid.

4 Analys av resultaten

De korta definitioner (3.1) som FFLH erbjuder på sin hemsida ger till viss del olika definitioner. Den första definitionen beskriver antisemitism som en intolerans gentemot religionen judendom och judar. Vad intolerans är beskrivs som att tycka illa om personer för att de tillhör en särskild religion, land eller kultur. Det betyder att en antisemit måste tycka illa om personer, medan en person kan tycka illa om religionen judendom och inte vara antisemit beroende på om den inte tycker illa om personerna som tillhör religionen judendom. Den andra korta definitionen erbjuder mer historiska anknytningar och beskriver antisemitismen som en fiendlighet gentemot judendom och judar. Här görs inga anknytningar till att antisemitism skulle vara riktat mot personer, som i den första definitionen. Den historiska beskrivningen av antisemitismen korrelerar med den forskning som tidigare angivits, nämligen att antisemitismen haft olika skepnader beroende på den historiska kontexten, och att den började i och med kristendomens födelse.

I avsnittet för frågor och svar angående antisemitism (3.2) erbjuder FFLH sex frågor och svar. Här framfördes beskrivning om antisemitiska kopplingar i Mellanösternkonflikten där klassiska antisemitiska föreställningar gömmer sig bakom kritik mot staten Israel. Kritik mot staten Israel är dock inte antisemitism per se. Att några av dessa klassiska föreställningar handlar om att judarna har makt över medierna och världen. Vad gäller själva termen förklaras det att den myntades av Wilhelm Marr år 1879, och att termen riktas mot judarna. De svar FFLH ger har en korrelation med forskningen som tidigare angivits.

I den första artikeln om antisemitism (3.3) skriver Henrik Bachner en mer omfattande beskrivning angående antisemitismen som fenomen och begrepp. Det är en omarbetad text från hans avhandling och är både upphovsrättsligt skyddad till Bachner och FFLH, vilket betyder att det som står i artikeln är det som FFLH står för i beskrivningen av antisemitism. Bachners artikel behandlar antisemitismens olika historiska skepnader, och dess funktion som både ideologi och bredare attityder hos allmänheten. Den principiella antisemitismen kom i och med att kristendomen bröt med judendomen, och den skepnaden var religiös och inte rasistisk. Termen antisemitism myntades av Wilhelm Marr år 1878 och var ett led i den moderna rasistiska skepnaden av antisemitism. Den nya antisemitismen beskrivs av Bachners artikel som en konsekvens av staten Israels ageranden, politisk radikaliserings i Europa, och svårigheten att hantera sin skuld och ansvar för Förintelsen. Israelkritiken kom med tiden att vara en betydande arena för maskerad antisemitism. Detta tangerar med forskningen. Bachner skriver i sin avhandling att Israelkritik i sig inte är antisemitism, men i den artikel som återgavs i omarbetad version på FFLH:s hemsida, och som är inledningskapitlet i hans avhandling, skriver Bachner motsägelsefullt att själva jämförandet med staten Israel och Nazityskland är antisemitism. Bachner drar alltså en gräns i kritiken mot Israel, där demonisering eller osmaklig kritik ändå skall tolkas som antisemitiskt.

Anledningen till att Bachner tolkar demoniserande eller osmaklig kritik av staten Israel som tecken för antisemitism är för att han tolkar staten Israel som den samtida judiska existensen. Ifrågasättandet mot staten Israels nationella struktur blir därmed enligt Bachners uppfattning ett ifrågasättande av den judiska existensen¹⁴². I boken *Judehatets svarta bok* skriver Håkan Harket att antisemitiska uttryck inte handlar om ”huruvida kritiken är grov och kränkande eller om den är ett uttryck för en berättigad vrede. Den springande punkten är om den aktiverar antijudiska stereotyper som stigmatiserar judarna som ’judar’”¹⁴³. Antisemitism handlar alltså inte om i vilken form kritiken har utan i vilken kontext det sätts i. Därför är Bachners syn på staten Israels karaktär inte oomtvistad. Det är inte alla av världens judar som

¹⁴² Bachner, Henrik. *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, s.330.

¹⁴³ Eriksen, Trond Berg, m.fl. *Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till i dag*, s.566.

definierar sin existens med staten Israel, och det är inte alla israeler som definierar sig med staten. Judith Butler som är professor vid Berkely-universitetet i Kalifornien kritiserar exempelvis den syn på staten Israel som Bachner förmedlar. Hon menar att man bara kan tolka ifrågasättandet av Israels existens som antisemitism om man tror att Israel utgör den enda faktorn för den judiska existensen, och då frågar sig Butler vad vi skall¹⁴⁴: ”göra med judar som inte identifierar sig med Israel, eller åtminstone inte med den judiska staten? Eller judar som identifierar sig med Israel, men som inte accepterar vissa av dess handlingar”¹⁴⁵ Butler menar att om det inte är tillåtet att ifrågasätta staten Israel för att det skulle innebära ett hot mot judarnas överlevnad, så skulle det betyda att kritik inte uppfattas som ett ”judiskt värde”¹⁴⁶, något som Butler ifrågasätter genom att hänvisa till talmudisk och kulturell tradition¹⁴⁷. Religionshistorikern Neusner differentierar sig också mot Bachners tolkning av sionism och staten Israel¹⁴⁸. Bachners syn på den nya antisemitismen och dess koppling till staten Israel är alltså omtvistad.

Håkan Blomqvists avhandling ger en annan bild av antisemitismen inom arbetarrörelsen än den som Bachner målar upp i sin avhandling. Bachners koppling mellan marxism och antisemitism finns inte med i det inledningskapitel som erbjuds på FFLH:s hemsida. Dock erbjuder Poohls artikel (3.4) synen på den antikapitalistiska vänstern från 1800-talet och framåt som Bachner beskriver i sin avhandling. I sin beskrivning av den antikapitalistiska vänstern väljer både Poohl och Bachner att citera Karl Marx. Men Blomqvists avhandling om antisemitismen inom arbetarrörelsen visar dock en helt annan syn på marxismens roll inom arbetarrörelsen än vad Bachner beskriver vad gäller antisemitism. Blomqvist beskriver marxismens roll som en konkurrent till den antikapitalistiska vänstern eftersom marxismen såg kapitalismen som något positivt. Poohls och Bachners beskrivning av den antikapitalistiska vänstern är alltså omtvistad.

Poohl väljer också att beskriva nazismen som fundamentalt antikapitalistisk, som ett led i den antisemitiska föreställningen om ”juden” som girig. Men forskningen säger istället att antisemitismen föreställer ”juden” som representant för allt som kan föreställas modernt. Forskningen om fascismen med traditionella namn som Alan Bullock och William L Shirer beskriver nazismen som konservativ, även om det finns en forskningsdiskussion om fascismen som eventuellt revolutionär¹⁴⁹. Poohls beskrivning av den nazistiska antisemitismen är alltså omtvistad i forskningen.

Anders Dalsbros artikel (3.5) beskriver antisemitismen i förintelseförnekelsens skepnad. Den är alltså fokuserad på en enda skepnad och som en beskrivning av denna del av den nya antisemitismen tangerar den med den forskning som tidigare angivits.

”...*Om detta må berätta...*” (3.6) beskriver antisemitismens historia från den kristna medeltiden, hur det var kristendomens religiösa reaktion på judendomen som födde de första antisemitiska föreställningarna, till den rasbiologiska antisemitismen från det sena 1800-talet. Denna historiska beskrivning av fenomenet antisemitism tangerar med den forskning som tidigare angivits.

¹⁴⁴ Butler, Judith. “Nej, det är inte antisemitiskt”.

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ Neusner, Jacob, *Judaism in Modern Times – An Introduction and Reader*, s.163.

¹⁴⁹ se Bullocks bok *Hitler – en studie i tyranni*, Shirers bok *Det tredje rikets uppgång och fall*, och George L. Mosses bok *The Fascist Revolution*.

4.1 Sammanfattning av analysen

Den historiska beskrivningen av fenomenet antisemitism som ett fenomen med olika historiska skepnader, men med gemensam nämnare i en fientlighet gentemot judar som kollektiv uttryckt både i attityder och föreställningar, tangerar väl med forskningen. Denna beskrivning finns hos FFLH:s texter där en kort förklaring av fenomenets historia erbjuds.

I Bachners och Poohls artiklar förekommer dock även ställningstaganden i en pågående forskningsdiskussion. Bachners tolkning av sionismen, Israelkritiken, och den socialistiska antisemitismen är inte enhetligt accepterad inom forskningen, så även Poohls som reproducerar Bachners syn på den socialistiska antisemitismen och förklarar nazismen som i grunden antikapitalistisk. Båda artiklarna är underskrivna av respektive författare, men också upphovsrättsligt skyddade av FFLH och får då stå för FFLH:s officiella uppfattning i ämnet. Inga artiklar är publicerade som påvisar en annan uppfattning av sionismen, den socialistiska antisemitismen eller staten Israel. Detta betyder att FFLH erbjuder en ensidig bild av den samtida antisemitismen och dess eventuella rötter i den socialistiska antisemitismen. Staten fungerar därmed i längden som en aktör i pågående vetenskapliga diskussioner.

5 Slutdiskussion

Att ge en klar definition av begreppet antisemitism är inte en lätt uppgift med tanke på dess olika historiska kontexter. Helen Feins breda definition av antisemitismen som en fientlighet mot judar som kollektiv, uttryckt både i attityder och föreställningar, är en definition som inte existerade tidigare. Således kunde personer förr i tiden (exempelvis på 1800-talet) fransäga sig antisemitism genom att ta ställning mot den antisemitiska politiska rörelsen. Men genom Feins nya definition kan vi komma fram till att det inte räcker, utan att personer som argumenterar emot antisemitism mycket väl kan vara fångar i en bred antisemitisk diskurs. Feins definition av antisemitismen, som ett fenomen med olika skepnader men med en gemensam nämnare av kollektiv fientlighet gentemot judar enbart för att de är judar, är en definition som används i beskrivningen av begreppet och forskning i fenomenet. Detta är också vad som finns i FFLH:s beskrivning av begreppet och fenomenet antisemitism, både i korta och längre beskrivningar.

Problemet för FFLH:s syn på antisemitism kommer dock i beskrivningen om den samtida eller nya antisemitismen i förhållande till Mellanösternkonflikten och staten Israel. Här framförs en ensidig bild i en pågående diskussion i hur man skall beskriva och definiera staten Israel och kritik mot denne. FFLH erbjuder inga alternativa synsätt på sionismen, staten Israel, eller den socialistiska antisemitismen och dess revisionistiska respektive marxistiska falang.

Henrik Bachner resonerar i sin artikel på FFLH:s hemsida att jämförande mellan staten Israel och Nazityskland är att betrakta som ett antisemitiskt uttryck. En slutledning som i hans avhandling bygger på en uppfattning av staten Israel som den samtida judiska existensen. Staten Israel som den samtida judiska existensen fodrar dock att staten Israel är den enda faktorn för judisk existens, vilket är ifrågasatt då exempelvis inte alla världens judar identifierar sig med staten Israel. Staten Israel som den samtida judiska existensen är dock staten Israels definition på sig själv, nämligen en nation för alla judar. Men att utgå från staten Israels definition på sig själv i analys av kritik mot staten Israel är att applicera innehåll i kritik som inte behövs existera. Kritik behöver inte utgå ifrån den självdefinition parten har som den kritiserar, utan kan till och med vara föremål för kritiken. Således kan jämförande mellan staten Israel och Nazityskland vara fritt från antisemitiskt innehåll, trots att det kan betraktas vulgärt, felaktigt eller osmakligt. Vad som kan tolkas som antisemitiska attityder och föreställningar är inte hur kritiken uttrycks utan vad det konkreta innehållet är i kritiken. Tillsammans med Poohls

ifrågasatta bild av den socialistiska antisemitismen och förklaring av nazismen får FFLH:s förklaring av antisemitism en ensidighet.

På grund av FFLH:s struktur som en statlig myndighet med syfte att sprida kunskap, bland annat till lärare, så får denna ensidighet naturligtvis konsekvenser. Att en myndighet väljer ut material den finner relevant till ämnet får sina skillnader i jämförelse om ämnet istället skulle handskas av forskarvärlden. På grund av denna subjektiva risk inom en myndighet är det desto viktigare att försöka leverera de olika perspektiven i ämnena som existerar, för att så gott som möjligt gardera sig gentemot subjektiva ställningstaganden. Tyvärr har inte FFLH levererat en sådan mångsidighet, utan tvärtom erbjuder en ensidighet utan någon reflektion till sitt eget material.

Bibliografi

”Antisemitism”, *The Encyclopedia of Religion*, volym 1, MacMillan Publishing Company, New York, 1993.

Bachner, Henrik, *Återkomsten – antisemitism i Sverige efter 1945*, Natur och Kultur, Stockholm, 1999.

Blomqvist, Håkan, *Nation, ras och civilisation i Svensk arbetarrörelse före nazismen*, Carlsson Bokförlag, Stockholm, 2006.

Bullock, Alan, *Hitler – en studie i tyranni*, Bokförlaget Prisma, Stockholm, 2004.

Eriksen, Trond Berg, m.fl. *Judehatets svarta bok – antisemitismens historia från antiken till i dag*, Albert Bonniers Förlag, Falun, 2008.

Mosse, George, *The Fascist Revolution – Toward a General Theory of Fascism*, Howard Fertig, New York, 2000.

Neusner, Jacob, *Judaism in Modern Times – An Introduction and Reader*, Cambridge, Blackwell, 1995.

Neusner, Jacob, *The Way of Torah – An Introduction to Judaism*, Belmont, Wadsworth, 1993.

Shirer, William, *Det tredje rikets uppgång och fall – det nazistiska Tysklands historia*, Forum, 2004.

IT-källor:

Almog, Shmuel, “What’s in a Hyphen”, *SISCA Report, Newsletter of the Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism*, 1989. Tillgänglig [online]: <<http://sicsa.huji.ac.il/hyphen.htm>> [2009-08-16].

”Antisemitism”. Tillgänglig [online]: <<http://www.levandehistoria.se/antisemitism>> Välj antisemitism [2009-02-18].

Aronsson, Peter m.fl. ”Regeringen gör historia till ett politiskt slagfält”, *Dagens Nyheter*, 2008-04-02. Tillgänglig [online] <<http://www.dn.se/opinion/debatt/regeringen-gor-historia-till-ideologiskt-slagfalt-1.755817>> [2009-02-18].

Bachner, Henrik, ”Antisemitism – en introduktion”. Tillgänglig [online]: <<http://www.levandehistoria.se/node/180>> Välj antisemitism – Välj Antisemitism – en introduktion [2009-02-18].

Bjereld, Ulf, ”Judarna ställs mot oss andra”, *Svenska Dagbladet*, 2006-01-30. Tillgänglig [online] <http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/artikel_300660.svd> [2009-02-18].

”Brandattentat mot gamla judiskabegravningsplatsen”, *Sydsvenskan*, 2009-01-13. Tillgänglig [online]: <http://sydsvenskan.se/malmo/article405245/Brandattentat-mot-gamla-judiska-begravningsplatsen.html> [2009-02-18].

Butler, Judith. ”Nej, det är inte antisemitiskt”. Tillgänglig [online]: http://www.socialistiskapartiet.se/e107_plugins/content/content.php?content.1804 [2009-02-18].

Dalsbro, Anders, ”Historierevisionism”. Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/node/182> Välj antisemitism – Välj Historierevisionism [2009-02-18].

Drake, Lars, *JO-anmälan av Forum för Levande Historia*, Uppsala, 2006-04-04. Tillgänglig [online]: <http://www.tusenpennor.se/Pressmeddelanden/PMTexter/JOanm.htm> [2009-02-18].

Efendic, Negra, ”Judiskt kapell attackerade för tredje gången”, *Svenska Dagbladet*, 2009-01-13. Tillgänglig [online]: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_2313199.svd [2009-02-18].

”Frågor och svar”. Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/faq/Antisemitism> Välj antisemitism – Välj Frågor och svar om antisemitism [2009-02-18].

Linderborg, Åsa, ”Hur sant är det här?”, *Aftonbladet*, 2006-03-15. Tillgänglig [online]: <http://www.aftonbladet.se/kultur/huvudartikel/article361371.ab> [2009-02-18].

”Lättläst: Antisemitism”. Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/lattlast/intolerans/antisemitism> Välj antisemitism – Välj Lättläst: Antisemitism [2009-02-18].

”Lättläst: Intolerans”. Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/lattlast/intolerans/intolerans> Välj

intolerans – Välj Lättläst: Intolerans – Välj Lättläst: Intolerans [2009-02-18].

”Motion från Vänsterpartiet: Avveckla ”Forum för Levande Historia” som myndighet”, *Newsdesk*, 2003-10-03. Tillgänglig [online]: <http://www.newsdesk.se/pressroom/vansterpartiet/pressrelease/view/27273> [2009-02-18].

”Ny anlagd brand i judisk lokal”, *Sydsvenskan*, 2009-01-05. Tillgänglig [online]: <http://sydsvenskan.se/skane/article403617.ece> [2009-02-18].

Olsson, Tobias, ”Fler hot mot judar i Sverige”, *Svenska Dagbladet*, 2009-01-07. Tillgänglig [online]: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_2287345.svd [2009-02-18].

Poohl, Daniel, ”Antisemitismen – den gränslösa konspirationsteorin”. Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/node/181> Välj antisemitism – Välj Antisemitismen – den gränslösa konspirationsteorin [2009-02-18].

”Rapport – Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige”. (Material och resurser). Tillgänglig [online]: <http://www.levandehistoria.se/node/115> [2009-02-18].

”Upprop mot statlig kampanjhistoria”. Tillgänglig [online]: <http://www.historieuppropet.se/> [2009-02-18].

Ytterligare lästips (från marxistarkivets red.)

Abraham Leon: [Marxismen och judefrågan](#) – en verklig klassiker (bok) som från en marxistisk utgångspunkt analyserar frågan i ett historiskt perspektiv

Leo Trotskij: [Om den judiska frågan](#)

Om Marx och hans syn på "judefrågan":

Marx' "Zur Judenfrage" finns i svensk översättning: [Marx om judefrågan](#).

Isaac Deutscher diskuterar "Zur Judenfrage" i "Den ojudiske juden", se artikelsamlingen [Isaac Deutscher: "Den ojudiske juden" och "Vem är jude?"](#), samt tar kortfattat upp Marx' uppfattningar om judefrågan i essän [Den ryska revolutionen och judefrågan](#)

Se även:

Werner Schmidt: [Om Henrik Bachners Återkomsten och Om den antimarxiska vetenskapens elände](#) som närmare studerar H Bachners Marx-kritik.